

Werkgelegenheidseffecten
van buitenlandse
investerings uit BRIC en
niet BRIC landen, 2007–2010

Verklaring van tekens

.	gegevens ontbreken
*	voorlopig cijfer
**	nader voorlopig cijfer
x	geheim
–	nihil
–	(indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2011–2012	2011 tot en met 2012
2011/2012	het gemiddelde over de jaren 2011 tot en met 2012
2011/'12	oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2011 en eindigend in 2012
2009/'10– 2011/'12	oogstjaar, boekjaar enz., 2009/'10 tot en met 2011/'12

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Prepress

Centraal Bureau voor de Statistiek
Grafimedia

Omslag

Telldesign, Rotterdam

Inlichtingen

Tel. (088) 570 70 70
Fax (070) 337 59 94
Via contactformulier:
www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl
Fax (045) 570 62 68

Internet

www.cbs.nl

Prijs: € 7,20 (exclusief verzendkosten)
ISBN: 978-90-357-2031-2

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Den Haag/Heerlen, 2012.
Verveelvoudiging is toegestaan,
mits het CBS als bron wordt vermeld.

Inhoud

1	Inleiding	5
	1.1 Samenvatting resultaten	5
	1.2 Indeling rapport	7
2	Data en methoden	8
	2.1 Populatie	8
	2.2 Variabelen	8
	2.3 Analyse standgegevens en dynamiek	9
	2.4 Analyse panel van bedrijven	9
3	Beschrijving standcijfers en dynamiek, 2007–2009	11
	3.1 Groei werkzame personen 2007–2009	11
	3.2 Groei werkzame personen naar sector	13
	3.3 Groei werkzame personen naar grootteklasse	14
	3.4 Groei werkzame personen bij buitenlandse bedrijven, naar land van herkomst van bedrijf	16
4	Analyse bedrijvenpanel 2007–2010	18
	Annex tabellen	20
	Literatuur	24
	Lijst van begrippen en afkortingen	25
	Medewerkers publicatie	26

1 Inleiding

Twee recente ontwikkelingen hebben de vraag naar cijfers over de werkgelegenheidseffecten van buitenlandse bedrijven in Nederland versterkt. Ten eerste de financiële en de daaropvolgende economische crisis. Vanuit de gedachte dat het hemd vaak nader is dan rok, wordt verwacht dat ondernemingen hun reorganisaties en personele bezuinigingen als gevolg van de verslechterende economische omstandigheden eerder bij buitenlandse dochters terecht zullen laten komen dan bij het hoofdkantoor van een onderneming. Gegeven het belang van buitenlandse bedrijven in Nederland – ongeveer 1 op de 6 werkzame personen in de private sector is werkzaam bij een buitenlands bedrijf – zou dit merkbare gevolgen voor de Nederlandse werkgelegenheid kunnen hebben.

De tweede ontwikkeling is het toenemende aantal bedrijven uit opkomende markten – in het bijzonder Brazilië, Rusland, India en China (BRIC) – dat in Nederland actief is. Hun absolute aantal is nu nog beperkt: eind 2009 hadden slechts 220 bedrijven in Nederland een moeder uit een BRIC land. Maar dit aantal groeit snel, mede de economische groei in de BRIC landen reflecterend, en er worden nog veel meer investeringen uit deze landen verwacht. Bedrijven uit de BRIC landen lijken af te wijken van ‘traditionele’ westerse multinationale ondernemingen in hun motieven voor en strategie van internationaliseren, hun concurrentievoordelen en financieringsstructuur (waarbij de rol van de nationale overheid relatief groot is) (zie bijvoorbeeld Luo and Tung, 2007, Fortanier en van Tulder, 2009). Op dit moment zijn bijvoorbeeld bedrijven uit China en andere ontwikkelingslanden in Nederland relatief veel kleiner (in werkzame personen) en ook significant minder productief dan andere investeerders (Fortanier en Moons, 2011). Daarom worden er ook verschillen (positief danwel negatief) verwacht in werkgelegenheidseffecten van BRIC investeerders ten opzichte van bedrijven uit niet-BRIC landen.

Dit onderzoek beoogt de ontwikkeling in werkgelegenheid bij buitenlandse en Nederlandse ondernemingen in de jaren 2007 tot en met 2009 in kaart te brengen, daarbij een expliciet onderscheid makend tussen buitenlandse ondernemingen uit BRIC en niet BRIC landen. Daar waar mogelijk worden ook de voorlopige cijfers van 2010 meegenomen. Het is hiermee een vervolgonderzoek op het eerder verschenen CBS rapport ‘Inkomende investeringen en werkgelegenheid’ (2011). De cijfers hebben betrekking op alle bedrijven in de private sector met uitzondering van de sectoren landbouw en visserij, en financiële instellingen. Naast de diverse totaalcijfers worden er ook resultaten gepresenteerd die betrekking hebben op een panel van bedrijven die gedurende de hele periode 2007–2010 actief waren en niet van eigendom zijn verwisseld, om inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de werkgelegenheid *per bedrijf* gedurende de afgelopen jaren.

1.1 Samenvatting resultaten

Uit de analyses in dit rapport blijkt dat in de jaren 2007–2009 het totaal aantal werkzame personen in de Nederlandse private sector (exclusief landbouw, visserij en financiële

instellingen) heel licht is gestegen, van 4 827 100 tot 4 831 700. Dit is een toename van 4 600 werkzame personen (bijna 1 procent).¹⁾

De verdeling van het aantal werkzame personen in dienst van een bedrijf in Nederlandse of buitenlandse handen laat tussen 2007 en 2009 een grotere verandering zien. Het aantal werkzame personen bij bedrijven in buitenlandse handen is gegroeid met ruim 134 duizend, terwijl het aantal werkzame personen bij bedrijven in Nederlandse handen is afgenomen met 130 duizend. Een groot deel van deze veranderingen is veroorzaakt door overnames van Nederlandse door buitenlandse bedrijven, en vice versa (leidend tot netto 107 duizend werkzame personen meer bij buitenlandse bedrijven – en minder bij Nederlandse bedrijven). Daarnaast spelen ook de autonome groei van bedrijven en het saldo van de oprichtingen en opheffingen een rol. Bij bedrijven in Nederlandse handen waren er eind 2009 153 duizend meer personen werkzaam dan in 2007 door autonome groei, maar daarnaast was er een afname van 173 duizend werkzame personen door een negatief saldo van oprichtingen en opheffingen. Bij bedrijven in buitenlandse handen waren eind 2009 12 duizend meer personen werkzaam dan in 2007 door autonome groei, en daarnaast nog eens bijna 15 duizend personen meer door een positief saldo van oprichtingen en opheffingen.²⁾

Ook de analyse van het panel van bedrijven (i.e. de autonome groei) bevestigt dat het aantal werkzame personen *per bedrijf* voor zowel bedrijven in buitenlandse handen als in Nederlandse handen tot en met 2009 is toegenomen (bij buitenlandse bedrijven was de groei significant hoger dan bij Nederlandse). Echter, in 2010 is het aantal werknemers bij zowel bedrijven in het panel in Nederlands als in buitenlands eigendom gedaald. Dus pas in dit jaar had de economische crisis negatieve gevolgen voor werkgelegenheid in de private sector (voor bedrijven die gedurende de hele periode 2007–2010 actief waren). De verandering bij buitenlandse bedrijven was wederom het grootst: de afname in werkzame personen was zowel absoluut als relatief significant groter was dan die bij Nederlandse bedrijven. Hoewel het CBS vanzelfsprekend geen gegevens heeft over het aantal werkzame personen bij de buitenlandse hoofdkantoren van de in Nederland actieve buitenlandse bedrijven, lijken deze resultaten de hypothese dat ondernemingen personele bezuinigingen bij voorkeur neerleggen bij buitenlandse dochters en niet bij het hoofdkantoor, in ieder geval niet te weerleggen.

Wanneer wordt onderzocht of de veranderingen in werkzame personen in de periode 2007–2009 samenhangen met bedrijfsgrootte, valt bij Nederlandse bedrijven vooral op dat mutaties in het aantal werkzame personen bij het grootbedrijf doorslaggevend voor de totaalcijfers blijken. Een klein aantal relatief grote opheffingen zorgt voor een substantiele daling in het aantal werkzame personen bij Nederlandse bedrijven. Tussen 2007 en 2009 zijn er weliswaar veel kleine Nederlandse bedrijven (met werkzame personen) gestart maar desondanks was het netto effect van oprichtingen en opheffingen van bedrijven op de totale werkgelegenheid bij Nederlandse bedrijven negatief.

Ook eigendomswisselingen vinden vaak plaats bij het grootbedrijf. Bij buitenlandse bedrijven echter is de groei in werkzame personen niet alleen bij het grootbedrijf maar vooral ook bij het kleinbedrijf (en minder bij het middelgrote bedrijf) te vinden. Ook in het kleinbedrijf zijn het

¹⁾ De eerste voorlopige cijfers voor 2010 laten zien dat dit aantal tussen 2009 en 2010 is gedaald met ruim 8%.

²⁾ De eerste voorlopige cijfers voor 2010 laten zien dat het totaal aantal werkzame personen bij bedrijven in Nederlands eigendom in totaal sterker is gedaald dan bij buitenlandse bedrijven (ruim 9% voor Nederlandse en 5%). Bij buitenlandse bedrijven in Nederland is weliswaar de daling in werkzame personen per bedrijf groter, maar omdat nog steeds nieuwe buitenlandse bedrijven in Nederland investeren, zijn de totaalcijfers voor buitenlandse bedrijven minder negatief dan voor bedrijven in Nederlands eigendom. Het totaal aantal werkzame personen bij buitenlandse bedrijven in 2010 is daarmee ondanks de daling t.o.v. 2009 nog steeds hoger dan dat in 2008, waarbij het aantal werkzame personen bij bedrijven in Nederlandse handen in 2010 lager is dan in alle onderzochte voorgaande jaren (2007–2009).

met name overnames van voormalig Nederlandse bedrijven die ervoor zorgen dat er eind 2009 meer werkzame personen bij het buitenlandse kleinbedrijf werken dan in 2007.

Bij de bedrijven die gedurende de hele periode 2007–2010 actief waren (autonome groei), zien we dat de daling in aantal werkzame personen tussen 2007 en 2010 bij Nederlandse bedrijven met name door het middenbedrijf wordt veroorzaakt, en bij buitenlandse bedrijven door het midden- en kleinbedrijf.

Bij de desaggregatie van de totaalcijfers naar sectoren, valt op dat de groei van het aantal werkzame personen bij buitenlandse bedrijven voornamelijk heeft plaatsgevonden in de zakelijke dienstverlening en bij het vervoer, primair door overnames van Nederlandse bedrijven. Ook in de detailhandel spelen eigendomsmutaties een belangrijke rol in de toename van het aantal werkzame personen. De autonome groei bij bedrijven die gedurende de hele periode 2007–2010 actief waren was bij Nederlandse bedrijven gemiddeld genomen negatief, met uitzondering van de handel en detailhandel, waar het aantal werkzame personen toenam. Bij buitenlandse bedrijven was de autonome groei negatief, met uitzondering van wederom de detail handel, en overige sectoren.

Ten slotte is ook onderzocht in hoeverre de werkgelegenheidseffecten van buitenlandse investeerders verschillen naar land van herkomst. In het bijzonder, in hoeverre bedrijven waarvan de zeggenschap in een BRIC land ligt, afwijken van andere buitenlandse bedrijven voor wat betreft het verloop van de werkgelegenheid in tijden van crisis. We zien dat het aantal werkzame personen vanuit BRIC afkomstige bedrijven in de periode 2007–2009 is toegenomen. Dit is voor het grootste deel te wijten aan de toename van het aantal investeerders uit deze landen, die door Nederlandse bedrijven over te nemen actief worden in Nederland.

Bedrijven met een moeder in een BRIC land die gedurende de hele crisis periode (2007–2010) actief waren in Nederland (in totaal 111), lieten ook tot en met 2009 een groei in werknemers zien (net als Nederlandse bedrijven, evenals de gemiddelde buitenlandse investeerder uit niet-BRIC landen). Maar ook bij bedrijven uit BRIC daalde het aantal werkzame personen in 2010, van gemiddeld 20,1 tot 18,7 werkzame personen per bedrijf. Hoewel deze afname van 1,4 werkzame personen per bedrijf ongeveer gelijk is aan de gemiddelde afname voor alle buitenlandse bedrijven, is dit procentueel een van sterkste afnames, omdat BRIC bedrijven van alle buitenlandse investeerders in Nederland gemiddeld genomen relatief het kleinst zijn (een gemiddeld BRIC bedrijf had in 2009 20 werknemers, een gemiddelde buitenlandse investeerder uit een niet-BRIC land is 3 maal zo groot, met 64 werknemers). Alleen bij Zwitserse en Franse bedrijven steeg het gemiddeld aantal werkzame personen ook in 2010.

1.2 Indeling rapport

De rest van het rapport is als volgt ingedeeld. In sectie 2 worden de datasets waarop de analyses zijn gebaseerd in meer detail beschreven. Vervolgens staan in sectie 3 de gegevens over het totaal aantal werkzame personen bij Nederlandse en buitenlandse bedrijven in 2007, 2008 en 2009. Hierbij wordt ook gespecificeerd welk deel van de toe- of afname van werkzame personen in de periode 2007–2009 is veroorzaakt door autonome groei of krimp, of door opstartende en stervende bedrijven, overnames, of andere mutaties. In sectie 4 wordt verder ingegaan op een panel van bedrijven die gedurende de hele periode hebben bestaan en die daarin niet van eigendom zijn veranderd. Voor dit panel zijn ook de werkgelegenheidsdata voor 2010 meegenomen (met de assumptie dat ook in 2009–2010 voor deze bedrijven geen eigendomsverandering heeft plaatsgevonden).

2 Data en methoden

2.1 Populatie

Om de ontwikkelingen in werkgelegenheid bij binnenlandse en buitenlandse bedrijven in Nederland in kaart te brengen, is er een koppeling gelegd tussen de bedrijfseenheden in het Algemeen Bedrijven Register (ABR) en de UCI (Ultimate Controlling Institute) voor de periode 2007 t/m 2009. Het totale aantal bedrijven in het ABR bedraagt jaarlijks gemiddeld een kleine 1,3 miljoen en bij deze bedrijven werken gemiddeld net iets meer dan 8 miljoen mensen. Voor dit onderzoek is een selectie gemaakt van bedrijven actief in de private sector, met uitzondering van landbouw en visserij, en van de financiële instellingen (de selectie omvat bedrijven uit SBI 10 t/m 63 en 67 t/m 74 (uitgaande van SBI'93 classificatie)). In de voor dit onderzoek gekozen SBI's zijn gemiddeld 877 duizend bedrijven actief, waar in totaal 4,9 miljoen personen werkzaam zijn. De resultaten in dit rapport gelden dus voor ongeveer tweederde van het aantal bedrijven en 61 procent van het aantal werkzame personen in loondienst in Nederland. Het aandeel bedrijven in buitenlandse handen in onze selectie bedraagt ongeveer 0,8 à 0,9 procent van het totaal en deze zijn verantwoordelijk voor circa 14 à 17 procent van het totaal aantal werkzame personen in Nederland.

2.2 Variabelen

Vanuit het ABR wordt de SBI, grootteklasse en het aantal werkzame personen van een bedrijf bepaald. Het aantal werkzame personen in het ABR is een variabele die iets minder betrouwbaar is dan de banen uit het SSB (Sociaal Statistisch Bestand), maar de variabele heeft een betere ABR-dekking en het maakte het mogelijk om sneller tot resultaten te komen. Vanwege het gebruik van deze variabele kunnen de uitkomsten verschillen van eerdere CBS-publicaties.

De UCI (Ultimate Controlling Institute) geeft aan waar de uiteindelijke zeggenschap van een bedrijf is gevestigd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen binnenlands eigendom (Nederland) en buitenlands eigendom, en in het geval van het laatste, in welk land het moederbedrijf gevestigd is. Informatie over de UCI is voor alle bedrijven in het ABR aanwezig. Om beter zicht te krijgen op bedrijven waarvan de uiteindelijke zeggenschap in een BRIC land ligt, is er voor gekozen om naast de UCI-lijst ook gegevens van de Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA) te gebruiken, die recentier is en vooral voor wat betreft de opkomende markten een betere dekking heeft. Bedrijven die bij de NFIA aangemerkt staan als zijnde in BRIC eigendom, worden ook als BRIC eigendom meegenomen in deze analyse. In alle andere gevallen is de UCI-bepaling gevolgd. Dit heeft ertoe geleid dat er voor 112 bedrijven de NFIA-informatie is gebruikt in plaats van de UCI-bepaling.

2.3 Analyse standgegevens en dynamiek

Om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van de mutaties in eigendom, sector en grootte is er in sectie 3 een combinatie gemaakt van standcijfers en cijfers over dynamiek. De resultaten die in sectie 3 beschreven staan, zijn op basis van alle bedrijven die binnen de beoogde SBI's vallen. De standcijfers geven een overzicht van de hoeveelheid werkzame personen en bedrijven die in Nederland actief zijn per eigendom en sector of grootteklasse op een bepaald moment in de tijd (eind van een jaar). De dynamiektabellen geven inzicht in de manier waarop de stand van 2007 de stand van 2009 is geworden. In de dynamiektabellen wordt onderscheid gemaakt tussen: saldo groei/krimp, saldo oprichtingen/opheffingen, saldo NL-BU mutaties en overige mutaties. Het saldo groei/krimp geeft de autonome groei (of krimp) in het aantal bedrijven en werkzame personen weer. Deze bedrijven zijn de volledige periode in de populatie aanwezig geweest en hebben geen mutaties ondergaan naar een andere categorie in de tabel. In het saldo oprichtingen/opheffingen zitten alle bedrijven (met hun werkzame personen) die of in 2007 nog niet bestonden of in 2009 niet meer bestonden. Het saldo NL-BU mutatie beschrijft alle bedrijven die in de periode 2007–2009 van Nederlands naar buitenlands eigendom zijn gemuteerd of vice versa en verder geen mutaties tussen categorieën hebben ondergaan. Omdat alle tabellen zowel het Nederlands eigendom als het buitenlands eigendom beslaan komen deze bedrijven dus twee keer voor in de tabel. Een keer volgens het eigendomskenmerk dat ze in 2007 hadden, met de bij behorende werkzame personen van 2007 (in mindering gebracht bij het "oude" eigendom) en een keer bij het eigendomskenmerk dat ze in 2009 hadden en de daar bij horende werkzame personen. Onder de overige mutaties vallen alle bedrijven die de populatie binnenkomen of verlaten vanuit SBI's buiten de populatie. Ook mutaties tussen categorieën van het betreffende onderwerp van de tabel (bijvoorbeeld van de ene grootteklasse naar de andere) vallen onder de overige mutaties.

Hoewel alle dynamiektabellen gemaakt zijn op basis van dezelfde data, tellen 'saldo groei/krimp' en 'saldo overige mutaties' bij de verschillende onderdelen niet tot het zelfde getal op. Dit komt omdat mutaties tussen de categorieën bij het betreffende onderwerp onder 'overige mutatie' vallen terwijl ze bij een ander onderwerp onder 'saldo groei/krimp' vallen. Bijvoorbeeld een bedrijf dat in 2007 detailhandel als hoofdactiviteit had maar in 2009 als vervoerder is geclassificeerd, zal in annextabellen A.5 en A.6 onder 'overige mutaties' vallen en bij tabel 3.3.3 (welke over grootteklasse verschillen gaat) onder 'saldo groei/krimp' vallen

2.4 Analyse panel van bedrijven

De uitkomsten in sectie 4 zijn op basis van een panel tot stand gekomen. Tot het panel behoren bedrijven die a) in de beoogde SBI's vallen, b) de hele periode van 2007–2010 hebben bestaan, c) gedurende de periode 2007–2010 niet van eigendom gewisseld zijn en d) waarvan het aantal werkzame personen tussen 2007 en 2010 met niet meer dan 50 is veranderd (i.e., uitbijters, positief of negatief). Voor de panel analyse in sectie 4 is ook het jaar 2010 meegenomen. Omdat de UCI voor dit jaar nog niet definitief bekend is, is uitgegaan van de veronderstelling dat wanneer een bedrijf gedurende de hele periode actief is en niet van eigendom wisselt, het eigendom in 2010 gelijk is aan de voorgaande jaren. Dit resulteerde in een panel van 532 duizend

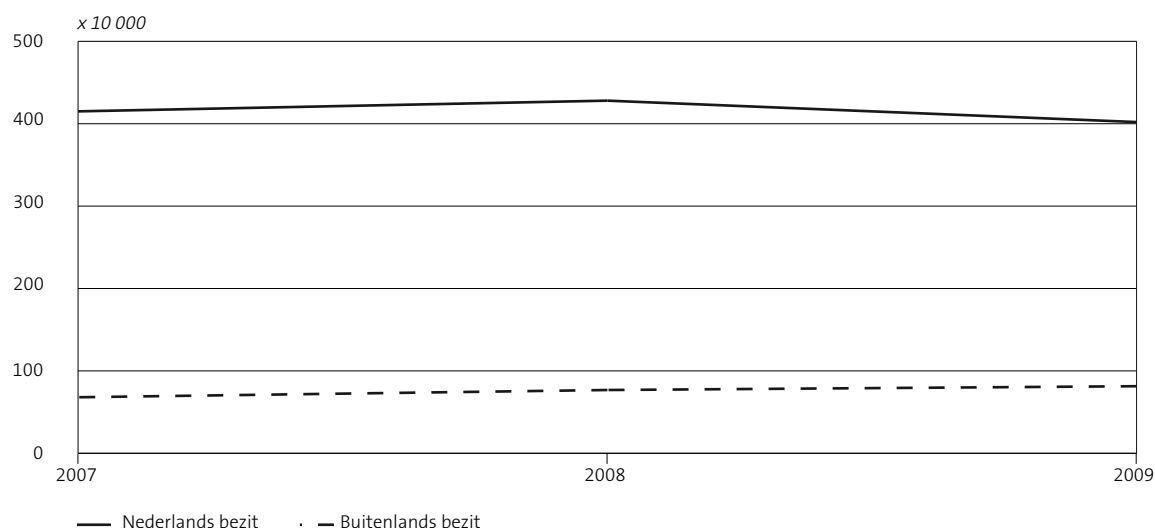
bedrijven met 2,1 miljoen werkzame personen. In dit panel zitten 3 505 bedrijven in buitenlands eigendom, die goed zijn voor 211 duizend werkzame personen.

3 Beschrijving standcijfers en dynamiek, 2007–2009

3.1 Groei werkzame personen 2007–2009

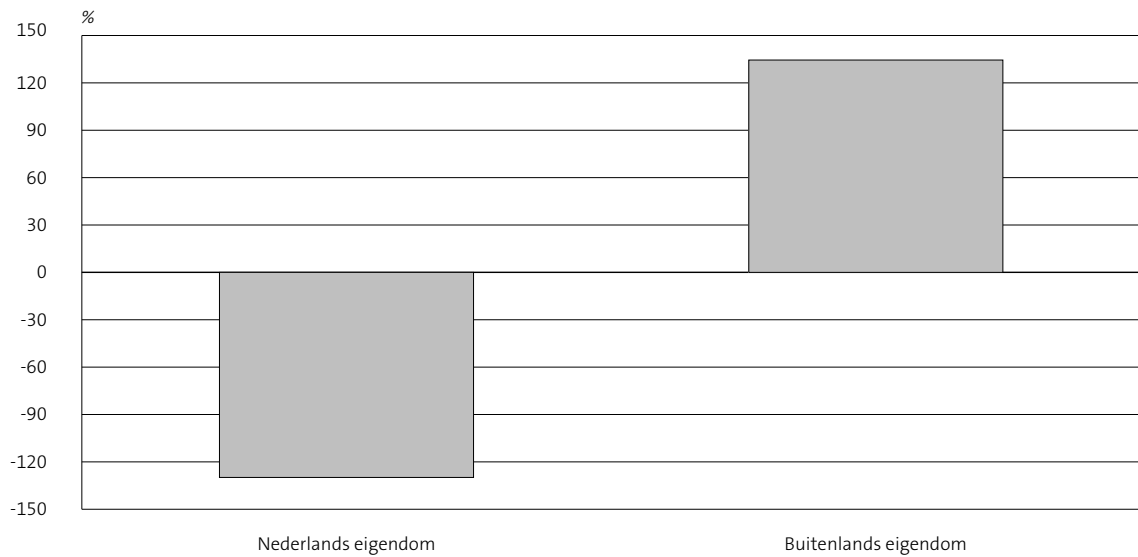
In de periode 2007–2009 is het aantal werkzame personen in Nederland in de private sector met ongeveer 4 600 werkzame personen toegenomen.³⁾ Bedrijven in buitenlands bezit laten een flinke groei zien van ruim 134 duizend werkzame personen. Deze groei wordt zo goed als teniet gedaan door een krimp van 130 duizend werkzame personen bij Nederlandse bedrijven. Deze krimp is pas ingezet na 2008. Tussen 2007 en 2008 steeg het aantal werkzame personen bij Nederlandse bedrijven nog met 130 duizend, terwijl vervolgens tussen 2008 en 2009, 260 personen minder werkzaam zijn. Bedrijven in buitenlands eigendom laten wat betreft het aantal werkzame personen over de hele periode een groei zien. Niettemin is deze tussen 2007 en 2008, met 88 duizend werkzame personen, beduidend groter dan de groei tussen 2008 en 2009 van 46 duizend personen.

3.1.1 Aantal banen van bedrijven uitgesplitst naar Nederlands en buitenlands bezit (2007–2009)

³⁾ Let op: de resultaten in dit onderzoek gelden voor bedrijven en hun bijbehorende werkzame personen in SBI 10 t/m 63 en SBI 67 t/m 74, zie ook de methodologische omschrijving.

3.1.2 Banengroei bij bedrijven in Nederlands en buitenlands bezit (2007–2009)

Tabel 3.1.3 laat zien dat hoewel op totaalniveau het aantal werkzame personen bij bedrijven in Nederlandse handen afneemt, de autonome groei wel positief is. De krimp komt voor rekening van het saldo oprichtingen/opheffingen, met een afname van 173 duizend werkzame personen, en het saldo van eigendomsmutaties, met een afname van 107 duizend werkzame personen. Opvallend is dat ondanks de afname van werkzame personen er juist meer oprichtingen dan

3.1.3 Dynamiek van bedrijven en werkzame personen (WP) 2007–2009 in Nederlands en buitenlands eigendom

	Bedrijven		WP		Bedrijven		WP	
	Nederlands	Buitenlands	Nederlands	Buitenlands	Nederlands	Buitenlands	Nederlands	Buitenlands
	<i>aantallen</i>				<i>% van stand 2009</i>			
Stand 2007	821 330	6 841	4 147 672	679 469				
Groei 2007–2009	93 678	1 862	539 386	55 389				
Krimpers 2007–2009	-112 857	-1 711	-386 178	-43 118				
Gelijk 2007–2009	418 780	1 536	0	0				
Saldo groei/krimp			153 208	12 271			3,8%	1,5%
Oprichtingen 2008/09	263 919	1 477	608 175	87 003				
Opheffingen 2008/09	-187 454	-1 475	-781 360	-72 262				
Saldo opr./oph.	76 465	2	-173 185	14 741	8,5%	0,0%	-4,3%	1,8%
In populatie 2008/09	5 526	54	21 801	1 937				
Uit populatie 2008/09	-6 608	-37	-25 093	-843				
Saldo populatiemutaties	-1 082	17	-3 292	1 094	-0,1%	0,2%	-0,1%	0,1%
Mutatie NL -> BU	-1 953	1 953	-126 580	125 848				
Mutatie BU -> NL	220	-220	19 992	-19 488				
Saldo eigendomswisselingen	-1 733	1 733	-106 588	106 360	-0,2%	20,2%	-2,6%	13,1%
Stand 2009	894 980	8 593	4 017 815	813 935				

opheffingen zijn en dus het aantal bedrijven juist is toegenomen. In tabel 3.3.3 is te zien dat dit komt doordat er een groot aantal oprichtingen vooral in het kleinbedrijf heeft plaatsgevonden, wat relatief weinig werkzame personen oplevert. In het grootbedrijf stierven slechts 123 bedrijven maar die waren wel goed voor ruim 100 duizend werkzame personen.

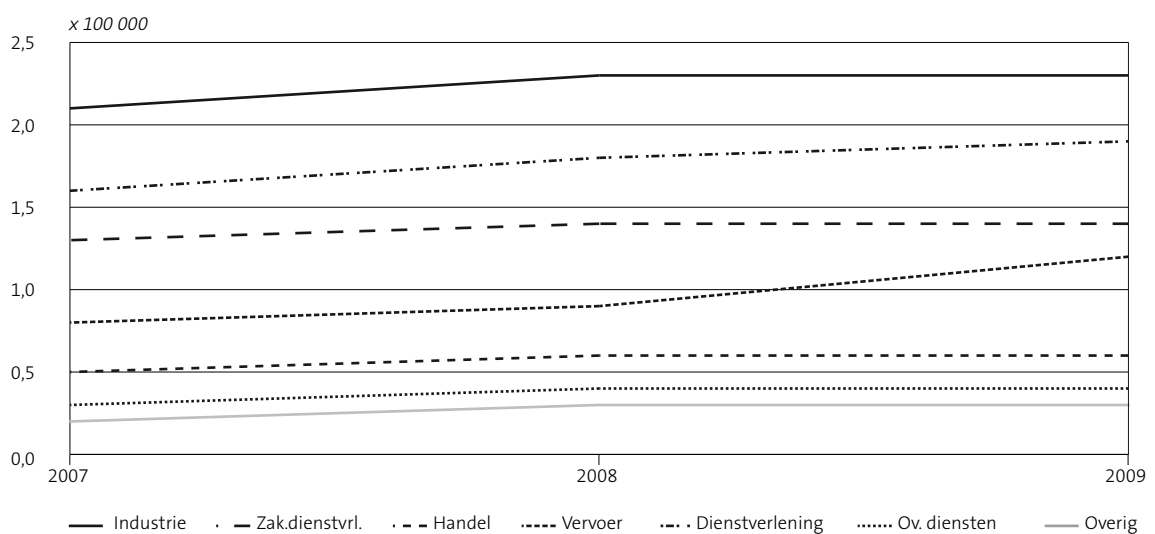
De groei in werkzame personen voor bedrijven in buitenlands eigendom blijkt vooral te zitten in overnames van Nederlandse bedrijven door buitenlandse bedrijven. De autonome groei van bedrijven in buitenlandse handen ligt lager dan de groei van bedrijven in Nederlandse handen. Bij bedrijven die een eigenaarswissel van Nederlands naar buitenlands eigendom hebben ondergaan is een zeer kleine afname van de werkgelegenheid te zien. Bedrijven die een mutatie van een buitenlandse eigenaar naar een Nederlandse eigenaar hebben gemaakt hebben juist een zeer kleine groei in werkgelegenheid.

3.2 Groei werkzame personen naar sector

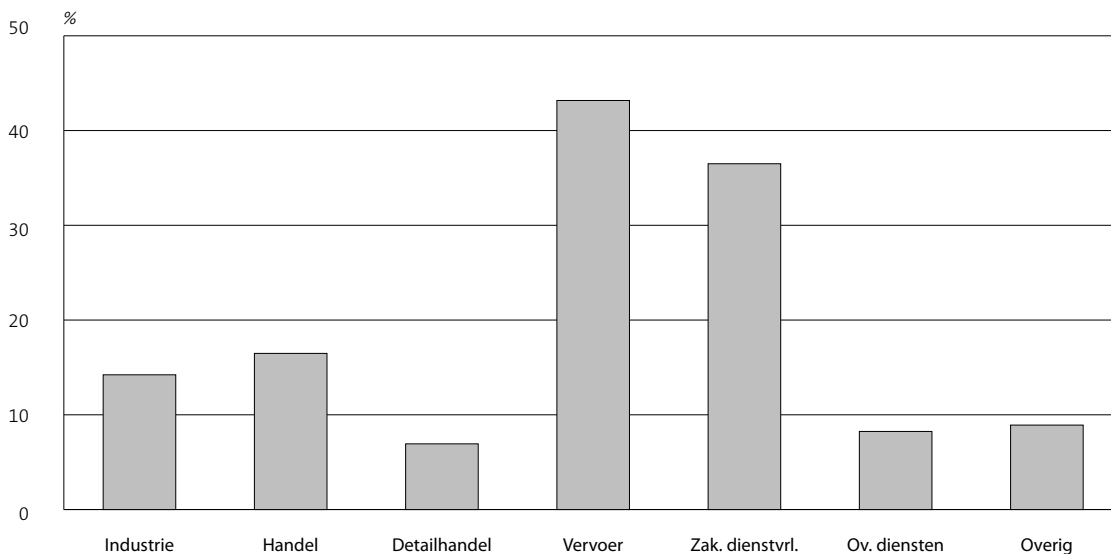
De groei van het aantal werkzame personen bij bedrijven in buitenlands bezit heeft in de periode 2007–2009 vooral plaatsgevonden in de zakelijke dienstverlening en vervoer. De zakelijke dienstverlening heeft voor bijna een derde bijgedragen aan de totale groei in werkzame personen bij bedrijven in buitenlands bezit. In tabel A.5 is verder te zien dat in het vervoer een relatief grote afname van werkzame personen bij bedrijven in Nederlands eigendom heeft plaatsgevonden.

Het aantal personen dat werkzaam is bij buitenlandse bedrijven in de industrie groeide, met 6,3 procent tussen 2007 en 2009, het minst van alle onderzochte sectoren. De reden hiervoor lijkt niet eenduidig. Wel is het zo dat de autonome groei al vrij laag (zie tabel A.5) ligt door een aantal bedrijven dat flink in werkzame personen is teruggelopen. Bij bedrijven in buitenlands eigendom in de detailhandel nemen de werkzame personen met 24 procent, 14 duizend werkzame personen toe vanwege het saldo NL-BU mutaties.

3.2.1 Aantal banen van bedrijven in buitenlands bezit uitgesplitst naar sector (2007–2009)

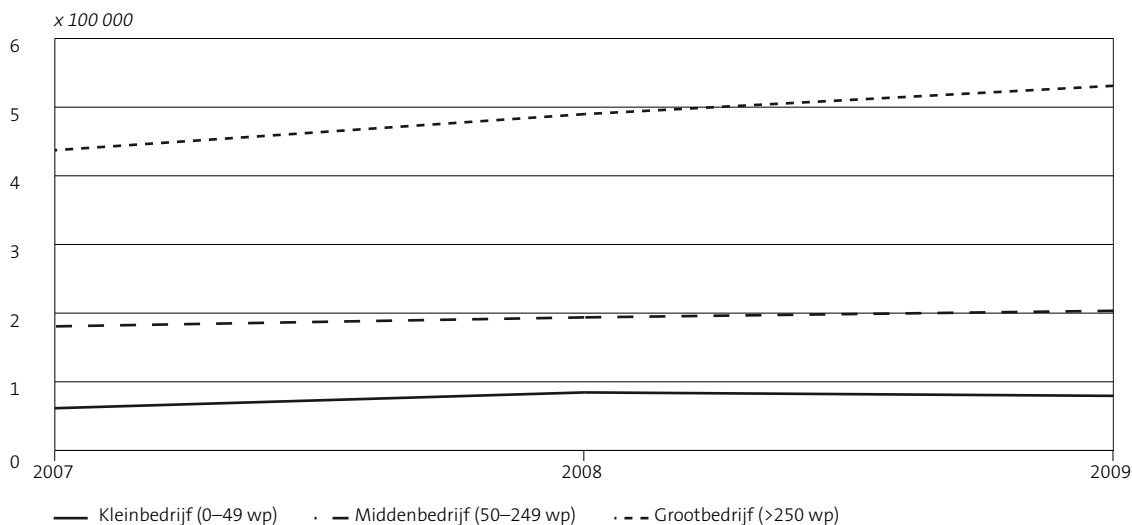
3.2.2 Banengroei bij bedrijven in buitenlands bezit uitgesplitst naar sector (2007–2009)

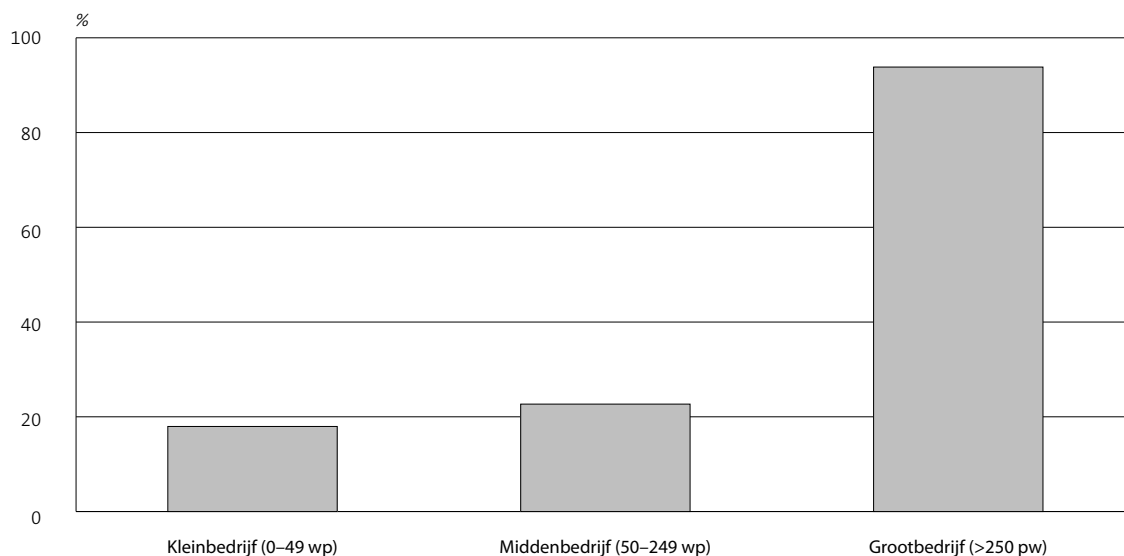
3.3 Groei werkzame personen naar grootteklasse

De toename van werkzame personen bij bedrijven in buitenlands bezit heeft in de periode 2007–2009 vooral plaatsgevonden in het grootbedrijf, namelijk met ruim 93 duizend werkzame personen. In het klein- en middenbedrijf viel de groei in het aantal werkzame personen een stuk lager uit, met respectievelijk 18 en 23 duizend extra werkzame personen ten opzichte van 2007.

3.3.1 Aantal banen van bedrijven in buitenlands bezit uitgesplitst naar klein-, midden- en grootbedrijf (2007–2009)

3.3.2 Banengroei bij bedrijven in buitenlands bezit uitgesplitst naar klein-, midden- en grootbedrijf (2007–2009)

Het saldo oprichtingen/opheffingen (tabel 3.3.3) was positief voor het kleinbedrijf en negatief voor het midden- en grootbedrijf in Nederlands eigendom. Dit is in lijn met de verwachtingen; grote bedrijven worden minder vaak opgericht dan kleine bedrijven. Voor buitenlandse bedrijven gaat dit ook op voor wat betreft het aantal bedrijven, maar niet voor het aantal werkzame personen. Dit is bijna volledig te verklaren door 5 grote (Franse) bedrijfsoprichtingen (gezamenlijk 1 onderneming), die om statistische redenen als oprichting geassocieerd zijn maar eigenlijk een fusie tussen een Nederlands en een Frans bedrijf beschrijven.

3.3.3 Dynamiek van bedrijven en werkzame personen 2007–2009, naar grootteklasse

	Stand 2007	Saldo groei/krimp		saldo opricht/opheff.		Saldo NL-BU mutaties		Saldo overige mutaties		Stand 2009
		aantallen	% van stand 2009	aantallen	% van stand 2009	aantallen	% van stand 2009	aantallen	% van stand 2009	
Bedrijven										
Nederlands eigendom										
grootbedrijf	1 208	–	–	–123	–10,9%	–43	–3,8%	86	7,6%	1 128
middenbedrijf	7 731	–	–	–774	–9,9%	–235	–3,0%	1 072	13,8%	7 794
kleinbedrijf	812 391	–	–	77 362	8,7%	–1 343	–0,1%	–2 352	–0,3%	886 058
Buitenlands eigendom										
grootbedrijf	527	–	–	–23	–3,9%	43	7,3%	42	7,1%	589
middenbedrijf	1 621	–	–	–120	–6,7%	235	13,1%	63	3,5%	1 799
kleinbedrijf	4 693	–	–	145	2,3%	1 343	21,6%	24	0,4%	6 205
Werkzame personen										
Nederlands eigendom										
grootbedrijf	1 079 009	49 955	5,0%	–115 948	–11,7%	–59 917	–6,1%	37 325	3,8%	990 424
middenbedrijf	700 022	38 599	5,5%	–74 673	–10,6%	–23 278	–3,3%	63 500	9,0%	704 170
kleinbedrijf	2 368 641	23 350	1,0%	17 436	0,8%	–14 180	–0,6%	–72 026	–3,1%	2 323 221
Buitenlands eigendom										
grootbedrijf	437 256	1 683	0,3%	26 225	4,9%	50 888	9,6%	15 030	2,8%	531 082
middenbedrijf	180 703	4 015	2,0%	–10 376	–5,1%	26 693	13,1%	2 348	1,2%	203 383
kleinbedrijf	61 510	2 888	3,6%	–1 108	–1,4%	17 987	22,6%	–1 807	–2,3%	79 470

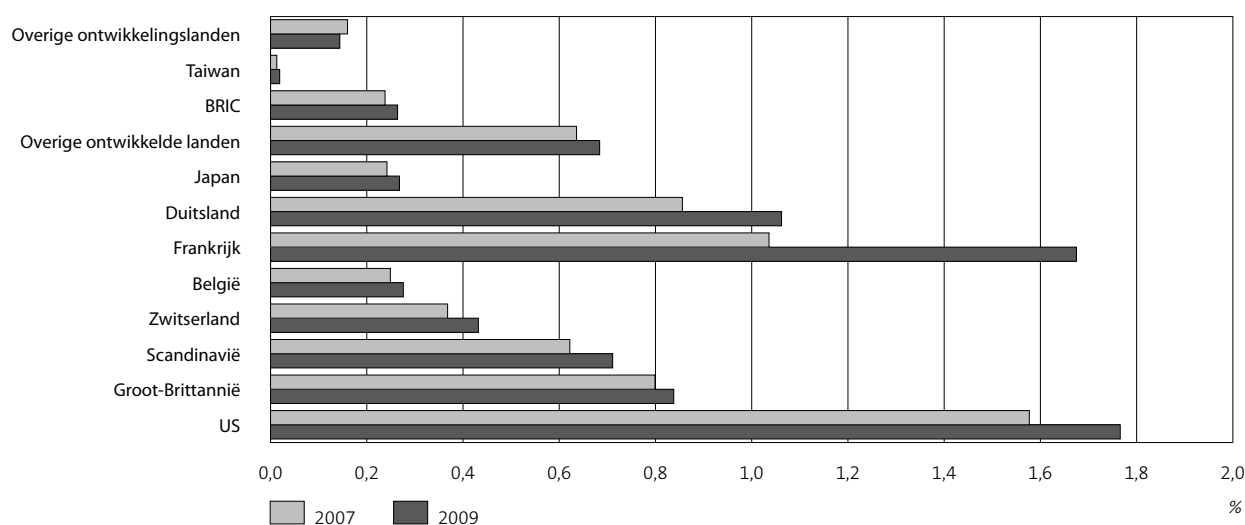
3.4 Groei werkzame personen bij buitenlandse bedrijven, naar land van herkomst van bedrijf

De invloed van buitenlandse bedrijven op de werkgelegenheid in Nederland wordt steeds groter. In de periode 2007–2009 is het aantal werkzame personen bij bedrijven in buitenlands bezit met 134 duizend toegenomen. De helft van deze toename komt door een toename van 64 duizend werkzame personen bij bedrijven in Franse handen. Dit is toe te schrijven aan 111 Franse overnames, waarmee 26 duizend werkzame personen gemoeid zijn. Daarnaast ontstaan er ook nog eens 36 duizend extra werkzame personen bij bedrijven in Frans eigendom middels het saldo oprichtingen/opheffingen. Bijna al deze extra werkzame personen komen voor rekening van 5 oprichtingen (zie ook de verklaring bij tabel 3.3.3). Naast overnames door Franse bedrijven zijn er door overnames ook veel personen bij Amerikaanse bedrijven komen te werken.. Het gaat hier om 26 duizend werkzame personen, een kwart van het totaal aantal overgenomen werkzame personen.

Nederlandse bedrijven worden vaak overgenomen door Duitse bedrijven (tabel A.7). Tussen 2007 en 2009 ging het om 318 bedrijven met in totaal 13615 werkzame personen. Wat opvalt, is dat er weinig echt grote bedrijven worden overgenomen maar vooral erg veel kleine en middelgrote bedrijven (tabel A7).

In tabel 3.4.2 is de dynamiek van bedrijven en werkzame personen in handen van een BRIC-moeder verder uitgelicht. Het aantal werkzame personen bij bedrijven in BRIC eigendom is tussen 2007 en 2009 met bijna 20 procent toegenomen, ofwel 2652 werkzame personen. Dit is 2 procent van de totale toename in werkzame personen in buitenlands eigendom.

3.4.1 Banengroei bij bedrijven in buitenlands bezit uitgesplitst naar klein-, midden- en grootbedrijf (2007–2009)

Wat opvalt, is dat voor het aantal bedrijven alle drie de saldo's positief zijn. Het aantal bedrijven in BRIC handen neemt dus toe. De grootste toename in het aantal werkzame personen bij BRIC bedrijven, namelijk 2 325 werkzame personen, wordt veroorzaakt door overnames van Nederlandse bedrijven door bedrijven uit BRIC landen. Ten opzichte van alle bedrijven in buitenlands eigendom (tabel 3.1.3) is de groei in het aantal werkzame personen met circa 10 procent wat lager. De autonome groei is daarentegen met ongeveer 3 procent bijna het dubbele ten opzichte van de groei voor alle bedrijven in buitenlands eigendom. Er zijn in de periode 2007–2009 geen Nederlandse bedrijven in BRIC handen overgenomen door een Nederlandse moeder.

3.4.2 Dynamiek van bedrijven en werkzame personen 2007–2009 in BRIC eigendom

	Bedrijven	WP	Bedrijven	WP
	<i>aantallen</i>		<i>% van stand 2009</i>	
Stand 2007	177	23 782		
Groei 2007–2009	82	1 197		
Krimpers 2007–2009	-52	-423		
Gelijk 2007–2009	0	0		
<i>Saldo groei / krimp</i>		774		2,9%
Oprichtingen 2008/09	51	355		
Opheffingen 2008/09	-34	-693		
<i>Saldo oprichtingen / opheffingen</i>	17	-338	7,7%	-1,3%
In populatie 2008/09	14	643		
Uit populatie 2008/09	-9	-752		
<i>Saldo populatiemutaties</i>	5	-109	2,3%	-0,4%
Mutatie NL -> BRIC	21	2 325		
<i>Saldo eigendomswisselingen</i>	21	2 325	9,6%	8,8%
Stand 2009	220	26 434		

4 Analyse bedrijvenpanel 2007–2010

Om een verder inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de werkgelegenheid per bedrijf gedurende de afgelopen jaren, is een panel geselecteerd van bedrijven die gedurende de hele periode 2007–2010 actief waren en die niet van eigendom zijn veranderd (en waarvan het aantal werkzame personen tussen 2007 en 2010 met niet meer dan 50 werkzame personen is veranderd (i.e., zonder uitbijters). Wederom zijn alleen bedrijven in de private sector meegenomen, met uitzondering van de sectoren landbouw en visserij, en financiële instellingen. Zoals tabel 4.1 laat zien, is het aantal werkzame personen *per bedrijf* voor zowel bedrijven in buitenlandse handen als in Nederlandse handen tot en met 2009 toegenomen. Hierbij steeg de werkgelegenheid bij buitenlandse bedrijven zowel in absolute aantallen als procentueel significant sterker dan die bij Nederlandse bedrijven. In 2010 echter is het aantal werknemers bij zowel bedrijven in Nederlands als buitenlands eigendom gedaald. Pas in dit jaar heeft de economische crisis een negatieve uitwerking gehad op werkgelegenheid in het panel. Wederom was de verandering bij buitenlandse bedrijven het grootst: de afname in werkzame personen was zowel absoluut als relatief significant groter was dan die bij Nederlandse bedrijven (tabel 4.1).

In de periode 2007–2010 zijn 111 bedrijven in Nederland met herkomst uit de BRIC actief. Het gemiddeld aantal werkzame personen bij deze bedrijven is, na een lichte stijging tot 2009, in deze periode gedaald van 20,1 tot 18,7. Hoewel dit verlies van 1,4 werkzame personen in lijn is met de gemiddelde absolute afname van werkzame personen per bedrijf voor alle buitenlandse bedrijven, is dit procentueel een van sterkste afnames. Bij een gemiddeld BRIC bedrijf werkten in 2010 7 procent minder werknemers dan in 2007. Bij andere buitenlandse investeerders was

4.1 Aantal en groei werkzame personen 2007–2010 (gemiddeld per bedrijf in het panel), bij bedrijven in Nederlands en buitenlands eigendom naar land van eigendom

	Aantal bedrijven	Werkzame personen per bedrijf (gemiddeld)			Groei (in aantal werkzame personen)	
		2007	2009	2010	2007–09	2007–10
Totaal	532 361	4,3	4,4	4,2	3,0%	-1,3%
Nederland	528 856	3,9	4,0	3,9	2,9%	-1,2%
US	723	87,4	88,9	84,4	1,8%	-3,4%
Groot-Brittannië	333	53,8	57,9	53,7	7,8%	0,0%
Scandinavië	325	69,4	71,5	68,5	2,9%	-1,3%
Frankrijk	215	62,2	63,6	62,3	2,2%	0,1%
Duitsland	675	55,4	57,7	54,3	4,1%	-1,9%
België	162	51,3	57,2	49,1	11,6%	-4,2%
Zwitserland	295	26,7	28,7	28,1	7,5%	5,1%
Japan	202	57,2	58,5	54,5	2,2%	-4,7%
overige ontwikkelde landen	371	59,7	61,2	57,0	2,6%	-4,5%
BRIC	111	20,1	20,2	18,7	0,9%	-6,9%
Taiwan	39	25,1	25,4	22,4	1,1%	-10,8%
overige ontwikkelingslanden	54	110,8	111,0	110,8	0,1%	0,0%
F (Anova) (beide $p < 0,01$)					83,62	75,99

de afname kleiner (namelijk 2 procent). Wel moet worden aangemerkt dat zowel het aantal investeerders uit de BRIC landen nog klein is, en ook dat de bedrijven ten opzichte van andere buitenlandse investeerders gemiddeld genomen klein zijn (een gemiddeld BRIC bedrijf had in 2009 20 werknemers, een gemiddelde buitenlandse investeerder uit een niet BRIC land is 3 maal zo groot, met 64 werknemers).

Tabel 4.2 laat zien dat vooral bij het middenbedrijf de afname van werkgelegenheid relatief groot is (t.o.v. het groot- en kleinbedrijf). Het verschil tussen de ontwikkeling van de werkgelegenheid bij buitenlandse en Nederlandse bedrijven is eveneens het grootst in het middenbedrijf. Bij het uitsplitsen van de cijfers naar sectoren in tabel 4.2, zien we de grootste verschillen tussen Nederlandse en buitenlandse bedrijven in de afname van werkzame personen bij de industrie en in de handel. In de detailhandel neemt het aantal werkzame personen per bedrijf juist toe, bij zowel bedrijven in Nederlands als in buitenlands eigendom, waarbij buitenlandse bedrijven significant harder groeien.

4.2 Aantal en groei werkzame personen 2007–2010 (gemiddeld per bedrijf), bij bedrijven in Nederlands en buitenlands eigendom naar grootteklasse en sector

	Nederlands eigendom				Buitenlands eigendom				T-test
	bedrijven	2007	2010	groei 2007–10	bedrijven	2007	2010	groei 2007–10	
	<i>aantal</i>	<i>gemiddeld aantal werkzame personen per bedrijf</i>			<i>aantal</i>	<i>gemiddeld aantal werkzame personen per bedrijf</i>			
Totaal	528 856	3,9	3,9	-1,2%	3 505	60,9	59,5	-2,3%	5,76***
Naar grootteklasse									
Klein (0–49 wp)	524 421	3,0	3,0	-1,0%	2 472	14,9	14,3	-3,6%	2,81***
Midden (50–249 wp)	4 155	84,4	82,4	-2,4%	876	101,9	98,4	-3,4%	2,19**
Groot (≥ 250 wp)	280	478,0	477,1	-0,2%	157	557,2	554,1	-0,5%	0,90
Naar sector									
Industrie	42 433	8,0	8,0	-0,8%	750	111,6	108,8	-2,5%	4,26***
Handel	74 941	4,3	4,4	2,3%	1 595	38,7	37,4	-3,5%	5,05***
Detailhandel	73 434	3,5	3,7	3,7%	85	118,5	120,8	2,0%	-1,83*
Vervoer	21 272	6,5	6,4	-1,2%	229	54,0	53,9	-0,1%	0,00
Zakelijke dienstverlening	164 139	2,9	2,8	-3,1%	604	50,0	49,2	-1,7%	1,91*
Overige dienstverlening	63 835	3,6	3,6	-0,8%	145	77,9	75,1	-3,6%	2,10**
Overig	88 802	3,6	3,3	-6,7%	97	42,7	43,5	2,0%	-0,85

*** p < 0,01; ** p < 0,05; * p < 0,10

Annex tabellen

Let op: doordat in dit onderzoek verschillende bronnen zijn gecombineerd en een sub-populatie wordt beschreven, kunnen uitkomsten verschillen van eerder door het CBS gepubliceerde cijfers.

A.1 Totaal aantal bedrijven naar sector

	2007	2008	2009
Totale NL economie (SBI 10–63 en 67–74)	828 171	899 569	903 573
w.v. bedrijven in Nederlands bezit	821 330	891 368	894 980
vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken	5 001	4 933	5 108
uitgeverijen, drukkerijen	9 375	9 630	9 288
vervaardiging van chemische producten	973	992	983
vervaardiging van producten van rubber en kunststof	1 453	1 479	1 461
vervaardiging van glas, aardewerk, cement-, kalk- en gipsproducten	2 229	2 193	2 135
vervaardiging van producten van metaal	10 158	10 927	10 792
vervaardiging van machines en apparaten	5 624	5 861	6 053
vervaardiging van overige elektrische machines en apparaten	1 254	1 341	1 323
vervaardiging van medische apparaten en instrumenten	2 759	2 826	2 803
bouwnijverheid	115 763	131 846	136 006
handel in en reparatie van auto's en motorfietsen	30 239	31 797	31 503
groothandel en handelsbemiddeling	85 786	88 069	85 571
detailhandel en reparatie van consumentenartikelen	110 132	113 760	110 886
horeca	50 007	51 915	50 694
vervoer over land, water, lucht en dienstverlening voor vervoer	32 244	33 422	32 738
post en telecommunicatie	18 248	19 270	18 269
computerservice en informatietechnologie	38 005	43 732	44 937
overige zakelijke dienstverlening	228 720	257 542	264 664
overig	73 360	79 833	79 766
w.v. bedrijven in buitenlands bezit	6 841	8 201	8 593
vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken	109	121	122
uitgeverijen, drukkerijen	95	120	110
vervaardiging van chemische producten	217	236	236
vervaardiging van producten van rubber en kunststof	113	124	117
vervaardiging van glas, aardewerk, cement-, kalk- en gipsproducten	73	80	80
vervaardiging van producten van metaal	106	129	127
vervaardiging van machines en apparaten	238	273	298
vervaardiging van overige elektrische machines en apparaten	44	56	66
vervaardiging van medische apparaten en instrumenten	77	87	100
bouwnijverheid	133	170	168
handel in en reparatie van auto's en motorfietsen	140	147	156
groothandel en handelsbemiddeling	2 427	2 853	2 952
detailhandel en reparatie van consumentenartikelen	219	227	330
horeca	63	95	101
vervoer over land, water, lucht en dienstverlening voor vervoer	507	591	654
post en telecommunicatie	102	134	137
computerservice en informatietechnologie	311	412	424
overige zakelijke dienstverlening	1 147	1 475	1 565
overig	720	871	850

A.2 Totaal aantal werkzame personen van bedrijven naar sector

	2007	2008	2009
	<i>x 1 000</i>		
Totale NL economie (SBI 10–63 en 67–74)	4 827,1	5 016,4	4 831,8
w.v. bedrijven in Nederlands bezit	4 147,7	4 248,2	4 017,8
vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken	91,8	90,1	98,7
uitgeverijen, drukkerijen	68,1	57,7	57,1
vervaardiging van chemische producten	29,1	22,2	22,6
vervaardiging van producten van rubber en kunststof	21,5	21,0	19,4
vervaardiging van glas, aardewerk, cement-, kalk- en gipsproducten	19,1	17,1	16,0
vervaardiging van producten van metaal	87,2	89,5	83,0
vervaardiging van machines en apparaten	76,3	71,8	73,9
vervaardiging van overige elektrische machines en apparaten	18,1	18,5	16,7
vervaardiging van medische apparaten en instrumenten	19,7	21,0	22,4
bouwnijverheid	497,6	502,9	489,9
handel in en reparatie van auto's en motorfietsen	132,0	134,6	130,2
groothandel en handelsbemiddeling	392,7	403,1	372,2
detailhandel en reparatie van consumentenartikelen	491,0	469,1	452,4
horeca	202,9	222,4	198,8
vervoer over land, water, lucht en dienstverlening voor vervoer	275,5	257,6	244,0
post en telecommunicatie	70,4	65,9	58,2
computerservice en informatietechnologie	138,6	145,4	148,0
overige zakelijke dienstverlening	1 085,4	1 199,5	1 089,9
overig	430,6	438,7	424,4
w.v. bedrijven in buitenlands bezit	679,5	768,2	813,9
vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken	25,1	26,8	24,6
uitgeverijen, drukkerijen	9,5	15,6	14,6
vervaardiging van chemische producten	38,8	43,8	42,4
vervaardiging van producten van rubber en kunststof	11,7	12,6	13,0
vervaardiging van glas, aardewerk, cement-, kalk- en gipsproducten	13,7	14,2	14,1
vervaardiging van producten van metaal	11,1	13,8	13,9
vervaardiging van machines en apparaten	23,2	25,0	25,6
vervaardiging van overige elektrische machines en apparaten	5,8	6,2	6,6
vervaardiging van medische apparaten en instrumenten	9,1	8,7	9,2
bouwnijverheid	19,0	20,1	21,5
handel in en reparatie van auto's en motorfietsen	13,0	14,5	13,9
groothandel en handelsbemiddeling	115,3	125,7	130,9
detailhandel en reparatie van consumentenartikelen	48,4	60,5	55,4
horeca	23,9	26,0	28,3
vervoer over land, water, lucht en dienstverlening voor vervoer	78,5	92,7	121,7
post en telecommunicatie	6,2	8,6	8,8
computerservice en informatietechnologie	39,8	48,7	54,2
overige zakelijke dienstverlening	111,0	124,3	130,5
overig	76,4	80,2	84,8

A.3 Totaal aantal werkzame personen van bedrijven naar grootteklasse

	2007	2008	2009
	<i>x 1000</i>		
Totale NL economie (SBI 10–63 en 67–74)	4 827,1	5 016,4	4 831,8
w.v. bedrijven in Nederlands bezit	4 147,7	4 248,2	4 017,8
kleinbedrijf (0–49 werkn)	2 368,6	2 530,4	2 323,2
middenbedrijf (50–249 werkn)	700	687,4	704,2
grootbedrijf (>250 werkn)	1 079	1 030,5	990,4
w.v. bedrijven in BU bezit	679,5	768,2	813,9
kleinbedrijf (0–49 werkn)	61,5	84,5	79,5
middenbedrijf (50–249 werkn)	180,7	193,8	203,4
grootbedrijf (>250 werkn)	437,3	489,8	531,1

A.4 Totaal aantal werkzame personen van bedrijven in buitenlands bezit naar land van zeggenschap

	2007	2008	2009
	<i>x 1000</i>		
Totale NL economie (SBI 10–63 en 67–74)	4 827,1	5 016,4	4 831,8
w.v. bedrijven in BU bezit	679,5	768,2	813,9
US	157,7	177,8	176,6
Groot-Brittannië	79,9	88,0	83,8
Frankrijk	103,6	126,8	167,5
Duitsland	85,6	97,0	106,2
Scandinavië	62,2	64,6	71,1
Zwitserland	36,8	41,8	43,2
België	24,9	26,1	27,6
Japan	24,2	26,6	26,8
overige ontwikkelde landen	63,6	71,3	68,4
BRIC	23,8	26,4	26,4
Taiwan	1,3	1,6	1,9
overige ontwikkelingslanden	16,0	20,3	14,4

A.5 Dynamiek in het aantal werkzame personen per sector, 2007–2009

	Stand 2007	Saldo groei/krimp		Saldo opricht/opheff.		Saldo NL-BU mutaties		Saldo overige mutaties		Stand 2009
		Aantallen	% van stand 2009	Aantallen	% van stand 2009	Aantallen	% van stand 2009	Aantallen	% van stand 2009	
Werkzame personen bij bedrijven in Nederlands eigendom										
industrie	659 747	24 046	3,8%	-23 335	-3,7%	-21 142	-3,3%	-1 894	-0,3%	637 422
handel	524 714	17 457	3,5%	-23 158	-4,6%	-14 141	-2,8%	-2 405	-0,5%	502 467
detailhandel	490 966	1 677	0,4%	-7 680	-1,7%	-24 316	-5,4%	-8 243	-1,8%	452 404
vervoer	275 471	5 416	2,2%	-21 470	-8,8%	-14 879	-6,1%	-552	-0,2%	243 986
zakelijke dienstverlening	1 294 418	101 869	7,9%	-82 745	-6,4%	-18 492	-1,4%	954	0,1%	1 296 004
overige dienstverlening	376 526	8 140	2,2%	-13 206	-3,6%	-6 408	-1,8%	1 628	0,4%	366 680
overig	525 830	-1 628	-0,3%	-1 591	-0,3%	-5 538	-1,1%	1 779	0,3%	518 852
Werkzame personen bij bedrijven in buitenlands eigendom										
industrie	211 047	-1 377	-0,6%	-7 363	-3,3%	22 254	9,9%	708	0,3%	225 269
handel	128 358	3 298	2,3%	-4 387	-3,0%	15 515	10,7%	2 056	1,4%	144 840
detailhandel	48 415	482	0,9%	-7 403	-13,4%	13 797	24,9%	59	0,1%	55 350
vervoer	78 483	6 322	5,2%	20 922	17,2%	14 814	12,2%	1 115	0,9%	121 656
zakelijke dienstverlening	157 015	-409	-0,2%	10 428	5,4%	25 029	12,9%	1 449	0,8%	193 512
overige dienstverlening	31 978	2 100	5,2%	868	2,2%	5 309	13,2%	-34	-0,1%	40 221
overig	24 173	1 184	3,6%	1 676	5,1%	6 035	18,2%	19	0,1%	33 087

A.6 Dynamiek in het aantal bedrijven per sector, 2007–2009

	Stand 2007	Saldo groei/krimp		Saldo opricht/opheff.		Saldo NL-BU mutaties		Saldo overige mutaties		Stand 2009
		aantallen	% van stand 2009	aantallen	% van stand 2009	aantallen	% van stand 2009	aantallen	% van stand 2009	
Aantal bedrijven in Nederlands eigendom										
industrie	60 660			2 301	3,7%	-237	-0,4%	75	0,1%	62 799
handel	116 025			1 842	1,6%	-530	-0,5%	-263	-0,2%	117 074
detailhandel	110 132			2 211	2,0%	-137	-0,1%	-1 320	-1,2%	110 886
vervoer	32 244			754	2,3%	-147	-0,5%	-113	-0,4%	32 738
zakelijke dienstverlening	284 973			43 678	13,3%	-458	-0,1%	-323	-0,1%	327 870
overige dienstverlening	100 361			6 211	5,8%	-96	-0,1%	-115	-0,1%	106 361
overig	116 935			19 468	14,2%	-60	0,0%	909	0,7%	137 252
Aantal bedrijven in buitenlands eigendom										
industrie	1 368			-42	-2,6%	237	14,8%	34	2,1%	1 597
handel	2 567			0	0,0%	530	17,1%	11	0,4%	3 108
detailhandel	219			-19	-5,8%	137	41,5%	-7	-2,1%	330
vervoer	507			-20	-3,1%	147	22,5%	20	3,1%	654
zakelijke dienstverlening	1 560			77	3,6%	458	21,5%	31	1,5%	2 126
overige dienstverlening	354			24	5,1%	96	20,4%	-3	-0,6%	471
overig	266			-18	-5,9%	60	19,5%	-1	-0,3%	307

A.7 Dynamiek in het aantal werkzame personen en bedrijven per land of landengroep, 2007–2009

	Stand 2007	Saldo groei/krimp		Saldo opricht/opheff.		Saldo NL-BU mutaties		Saldo overige mutaties		Stand 2009
		aantallen	% van stand 2009	aantallen	% van stand 2009	aantallen	% van stand 2009	aantallen	% van stand 2009	
Aantal werkzame personen										
Nederland	4 147 672	153 208	3,8%	-173 185	-4,3%	-106 588	-2,7%	-3 292	-0,1%	4 017 815
US	157 689	1 596	0,9%	-10 188	-5,8%	26 273	14,9%	1 266	0,7%	176 636
Groot-Brittannië	79 902	768	0,9%	-3 771	-4,5%	6 032	7,2%	848	1,0%	83 779
Frankrijk	103 590	2 146	1,3%	35 874	21,4%	26 421	15,8%	-530	-0,3%	167 501
Duitsland	85 551	6 306	5,9%	3 289	3,1%	12 048	11,4%	-1 037	-1,0%	106 157
Scandinavië	62 183	2 387	3,4%	-1 175	-1,7%	7 545	10,6%	192	0,3%	71 132
Zwitserland	36 845	4 550	10,5%	-2 209	-5,1%	2 714	6,3%	1 301	3,0%	43 201
België	24 856	-306	-1,1%	-1 192	-4,3%	3 918	14,2%	329	1,2%	27 605
Japan	24 164	809	3,0%	-901	-3,4%	2 772	10,3%	-35	-0,1%	26 809
overige ontwikkelde landen	63 626	-8 152	-11,9%	-3 534	-5,2%	15 512	22,7%	969	1,4%	68 421
BRIC	23 782	774	2,9%	-338	-1,3%	2 325	8,8%	-109	-0,4%	26 434
Taiwan	1 277	7	0,4%	-90	-4,8%	381	20,4%	292	15,6%	1 867
overige ontwikkelingslanden	16 004	565	3,9%	-1 024	-7,1%	419	2,9%	-1 571	-10,9%	14 393
Aantal bedrijven										
Nederland	821 330			76 465	8,5%	-1 733	-0,2%	-1 082	-0,1%	894 980
US	1 366			-38	-2,3%	326	19,4%	24	1,4%	1 678
Groot-Brittannië	747			50	4,7%	251	23,4%	23	2,2%	1 071
Frankrijk	529			-56	-9,9%	111	19,5%	-16	-2,8%	568
Duitsland	1 121			-8	-0,6%	296	20,8%	13	0,9%	1 422
Scandinavië	655			-38	-5,0%	141	18,4%	8	1,0%	766
Zwitserland	327			0	0,0%	89	21,0%	8	1,9%	424
België	532			95	11,7%	193	23,8%	-9	-1,1%	811
Japan	310			-4	-1,2%	43	12,4%	-2	-0,6%	347
overige ontwikkelde landen	780			-23	-2,3%	242	24,3%	-4	-0,4%	995
BRIC	177			17	7,7%	21	9,6%	5	2,3%	220
Taiwan	52			0	0,0%	9	14,3%	2	3,2%	63
overige ontwikkelingslanden	245			7	3,1%	11	4,8%	-35	-15,4%	228

Literatuur

Fortanier, F. en Moons, S. (2011). Foreign investors in the Netherlands: heterogeneous employment and productivity effects. *De Economist*, 159: 511–531.

Fortanier, F., en Van Tulder, R. (2009). MNEs' internationalization trajectories between 1990 and 2004: A cross-country comparison. *Industrial and Corporate Change*, 18(2): 223–247.

Luo, Y. en Tung, R. (2007). International expansion of emerging market enterprises: a springboard perspective. *Journal of International Business Studies*, 38: 481–498.

Lijst van begrippen en afkortingen

Buitenlands bezit: Binnenlands/buitenlands bezit wordt geclassificeerd aan de hand van het land waar uiteindelijke zeggenschap plaatsvindt. Zeggenschap is gedefinieerd als de mogelijkheid om het algemeen beleid van een onderneming te bepalen door het aanstellen van de juiste directie, als dat nodig is.

Klein- midden en grootbedrijf: In het kleinbedrijf zitten bedrijven met 0 tot 50 werknemers, in het middenbedrijf bedrijven met 50 tot 250 werknemers en in het grootbedrijf bedrijven met 250 of meer werknemers.

Standaard Bedrijfsindeling 1993 (SBI 1993): De Nederlandse hiërarchische indeling van economische activiteiten die vanaf 1993 door het CBS wordt gebruikt om bedrijfseenheden in te delen naar hun hoofdactiviteit.

UCI: Ultimate Controlling Institute: Onder UCI wordt verstaan de institutionele eenheid, hoger in de keten van zeggenschap, niet onder zeggenschap van een andere institutionele eenheid.

Werkzame personen: Het aantal voltijd equivalenten werkzaam bij een bedrijf op het eind van elk jaar.

Medewerkers publicatie

Auteurs

Roos Smit
Fabienne Fortanier
Marjolijn Jaarsma